

गाथिनो विश्वामित्रः। इन्द्रः। गायत्री, ११ अनुष्टुप्।

वा॒र्त्रह॒त्याय॒ श॒वसे॒ पृ॒तना॒षाह्याय॒ च। इन्द्र॒ त्वा वर्त॑यामसि ॥ ३.०३७.०१

वा॒र्त्रह॒त्याय॒- आवरणनाशनाय । श॒वसे॒- बलाय । पृ॒तना॒षाह्याय॒- वृत्रसेनासहनाय । च । इन्द्र॒- परमेश्वर । त्वा- त्वाम् । आ वर्त॑यामसि- प्रवर्तयामः ॥१॥

अ॒र्वा॒चीनं॒ सु ते॒ मन॒ उ॒त चक्षुः॑ शतक्रतो। इन्द्र॒ कृ॒ण्वन्तु॑ वा॒घतः॑ ॥ ३.०३७.०२

वा॒घतः॑- मन्त्रविदः । ते- तव । मनः- चित्तम् । उ॒त- अपि च । चक्षुः॑ । शतक्रतो- बहुप्रज्ञ । इन्द्र॒- परमेश्वर । अ॒र्वा॒चीनम्- अस्मदभिमुखम् । सु- सुष्ठु । कृ॒ण्वन्तु॑- कुर्वन्तु ॥२॥

नामा॑नि ते शतक्रतो॒ विश्वा॑भिर्गी॒र्भिरी॑महे। इन्द्रा॑भिमातिषाह्ये ॥ ३.०३७.०३

शतक्रतो- प्रभूतप्रज्ञ । ते- तव । नामा॑नि । अभिमातिषाह्ये- अभिमानाभिभवाय । इन्द्र॒- परमेश्वर । विश्वा॑भिः- सर्वाभिः । गी॒र्भिः- वाग्भिः । ईमहे- याचामहे ॥३॥

पु॒रु॒ष्टुत॒स्य॒ धाम॑भिः श॒तेन॑ म॒हयाम॑सि। इन्द्र॒स्य च॑र्षणीधृतः ॥ ३.०३७.०४

पु॒रु॒ष्टुत॒स्य॒- बहुभिः स्तुतस्य । श॒तेन॑ धामभिः- प्रभूतधाम्नः । च॑र्षणीधृतस्य- जनधारकस्य । इन्द्र॒स्य- परमेश्वरस्य । म॒हयाम॑सि- स्तुतिं कुर्मः ॥४॥

इन्द्र॑ वृ॒त्राय॒ हन्त॑वे पु॒रु॒हूत॑मुप॒ ब्रुवे॑। भ॒रेषु॑ वाजसातये ॥ ३.०३७.०५

भ॒रेषु॑- निवहिषु । वाजसातये- सम्पल्लब्धये । वृ॒त्राय॒ हन्त॑वे- आवरणनाशनाय । इन्द्रम्- परमेश्वरम् । उप॒ ब्रुवे॑- स्तौमि ॥५॥

वाजे॑षु सा॒सहि॑र्भ॒व त्वा॑मीमहे शतक्रतो। इन्द्र॑ वृ॒त्राय॒ हन्त॑वे ॥ ३.०३७.०६

शतक्रतो- बहुप्रज्ञ । इन्द्र॒- परमेश्वर । वृ॒त्राय॒ हन्त॑वे- आवरणनाशनाय । वाजे॑षु- आवरणैर्जनितेषु युद्धेषु । सा॒सहिः- सहनशीलः । भव । त्वा॑म्- भवन्तम् । ईमहे- याचामहे ॥६॥

द्युम्नेषु पृतनाज्ये पृतसुतूर्षु श्रवस्सु च। इन्द्र साक्षाभिमातिषु ॥ ३.०३७.०७

इन्द्र- परमेश्वर । द्युम्नेषु- द्युतिषु । पृतनाज्ये- आवरणैर्जनितयुद्धे । पृतसुतूर्षु श्रवःसु-
वृत्रगणेभ्यस्तारकसमर्थासु श्रुतिषु । च । अभिमातिषु- अभिमानेषु । साक्ष- सहनशीलो भव ॥७ ॥

शुष्मिन्तमं न ऊतये द्युम्निनं पाहि जागृविम्। इन्द्र सोमं शतक्रतो ॥ ३.०३७.०८

शतक्रतो- बहुप्रज्ञ । इन्द्र- परमेश्वर । नः- अस्माकम् । ऊतये- रक्षायै । शुष्मिन्तम्- अतिशयेन
बलवन्तम् । द्युम्निनम्- द्युतिमन्तम् । जागृविम्- जागरणशीलम् । सोमम्- रसम् । पाहि-
अनुभव ॥८ ॥

इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु। इन्द्र तानि त आ वृणे ॥ ३.०३७.०९

शतक्रतो- बहुप्रज्ञ । इन्द्र- परमेश्वर । या- यानि । ते- तव । इन्द्रियाणि- ऐश्वर्याणि । पञ्चसु जनेषु-
ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रनिषादेषु सन्ति । तानि । आ वृणे- सम्भजामि ॥९ ॥

अगन्निन्द्र श्रवो बृहद्युम्नं दधिष्व दुष्टरम्। उते शुष्मं तिरामसि ॥ ३.०३७.१०

बृहत्- महती । श्रवः- श्रुतिः । इन्द्र- परमेश्वर । अगन्- त्वां गच्छतु । दुष्टरम्- दुर्जयम् । युम्नम्-
ज्योतिः । दधिष्व- धारय । ते- तव । शुष्मम्- बलम् । उत्- उत्कृष्टम् । तिरामसि- वर्धयामः ॥१० ॥

अर्वावतो न आ गह्यथो शक्र परावतः।

उ लोको यस्तै अद्रिव इन्द्रेह तत आ गहि ॥ ३.०३७.११

अर्वावतः- समीपतः । अथो- अनन्तरम् । परावतः- दूरतश्च । नः- अस्मान् । शक्र- शक्तिमन् ।
आ गहि- आगच्छ । अद्रिवः- गिर्युपलक्षितजडशरीरेशनशील । यः । ते- तव । लोकः- परो लोकः ।
ततः- तस्मात् । इन्द्र- परमेश्वर । इह- अत्र । आ गहि- आगच्छ ॥११ ॥